METSÄTALOUS

KARI LINDHOLM

Lapissa kerätään männynkäpyjä tänä syksynä pelkästään Tervolan siemenviljelykseltä. Kerääjän päiväsaalis on 50–100 litraa. Kuvassa käpyjä keräävät Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijat Tuija Hautanen (vas.), Päivi Ylitalo, Jere Jääskeläinen ja Aki Ranta.

Siemenpula estää kylvöjä

Jatkuva pula männyn metsikkösiemenistä torppaa konekylvöjä Lapissa.

ROVANIEMI

Vuodesta toiseen jatkuva pula pohjoisten alueiden männynsiemenistä on nakertanut loven Rovaniemellä sijaitsevaan siementen valtakunnalliseen varmuusvarastoon.

"Lapissa ja Kainuussa joillekin alueille siemenistä on jopa ylitarjontaa, mutta toisille alueille siemeniä ei riitä", Siemen Forelia Oy:n Rovaniemen siemenkeskuksen johtaja **Tuula Kenttälä** kertoo.

Siemenpulan takia Metsähallitus joutuu turvautumaan konekylvön sijasta entistä enemmän luontaiseen uudistamiseen eli siemenpuu- ja väljennyshakkuisiin, jotka ovat epävarmoja ja hitaita uudistusmenetelmiä konekylvöön verrattuna.

"Laadullisesti ja määrällisesti hyviä käpysatoja esiintyy äärevissä oloissa keskimäärin 15 vuoden välein. Silloinkaan käpyjä ei saada kerättyä riittävästi, sillä keruualueet ovat kaukana ja kerääjistä on pulaa", Metsähallituksen Itä-Lapin metsätiimin esimies **Jari Kantia** Savukoskelta sanoo.

Huonoin käpy- ja siementilanne koskee Inaria ja Enontekiötä sekä Muonion, Kittilän, Sodankylän ja Savukosken kuntien pohjoisosia. Lapissa mäntyä kylvetään vuosittain yhteensä noin 4 500 hehtaarille.

"Lapin valtionmailla konekylvölle on 2 000 hehtaarin vuotuinen tarve, mutta siemenpulan takia tavoitteesta jäädään 500 hehtaaria", Metsähallituksen metsänhoitoesimies **Timo Ari** Rovaniemeltä kertoo.

Siemenet eivät itäneet

Mänty tarvitsee kolme suotuisaa kesää siementen kehittymiseen. Viimeksi hyvät käpysadot saatiin Lapissa vuosina 2002–2004 ja 2011. Seuraavaa kunnollista satoa ennustettiin viime kesäksi, mutta toisin kävi.

Kylmä ja märkä kasvukausi ei suosinut männynsiementen kehittymistä, vaikka käpyjä esiintyykin runsaasti. Metsikkösiementen itävyydet ovat olleet heikoimmillaan 0–20 prosenttia, ja parhaimmillaankin vain 40 prosenttia.

Käpyjen yleiskeruuseen ei tänä vuonna ryhdytä siementen huonon laadun takia. Keruuta tehdään lähinnä siemenviljelyksiltä, joilta saadut siemenet käytetään taimitarhoilla.

Konekylvössä siemeniä kylvetään kymmeniätuhansia kappaleita hehtaarille, joten menetelmä on tuhlaavainen männyntaimien istuttamiseen verrattuna.

Taimitarhalla männyntaimi tuotetaan yhdellä tai kahdella siemenellä. Yhdestä siemenkilosta tuotetaan reilu 100 000 männyntainta.

"Olemme istuttaneet selkeitä kylvökohteita jo pitkään. Tämä tulee kalliiksi", Kantia toteaa.

Rovaniemen varmuusvarastossa on vanhoja siemeneriä, mutta niiden itävyys voi olla heikko pitkän varastoinnin takia.

"Tänä syksynä jouduimme käyttämään Savukoskella vuoden 1972 siementä, jota tarvittiin noin 800 grammaa hehtaarille tavanomaisen 250 gramman sijasta", Ari kertoo.

Kerääjistä tulee pula

Fyysiseen työhön tottuneiden kävynkerääjien ikääntyminen on siementen varmuusvarastoa ylläpitävän Metsähallituksen kasvava huolenaihe Lapissa. Nuorisoa on entistä vaikeampi houkutella männynkäpyjen yleiskeräykseen marras–joulukuussa.

"Jatkossa joudumme ehkä tekemään diilin kävynkeruusta ulkomaisten marjanpoimijoiden kanssa. Jostakin kerääjät on saatava", Ari sanoo.

Viime vuonna kävynkerääjille maksettiin yhden euron verovapaa korvaus käpylitralta. Matkakustannukset keruutyömaalle jäävät kerääjän kontolle, mikä on huono asia pitkien välimatkojen Lapissa.

Odotettavissa on, että kävynkeruun kokonaiskustannukset kasvavat tulevaisuudessa yli kolmeen euroon litralta. Valtion budjetissa ei ole ollut rahaa käpyjen varmuusvarastoon keräämiseen.

Suomessa käytetään vuosittain noin 8 500 kiloa männynsiemeniä, josta 8 000 kiloa käytetään kylvöihin ja 500 kiloa taimitarhoilla.

Kiloon puhdistettuja siemeniä tarvitaan noin 150 litraa männynkäpyjä.

"Hyvälaatuisen männyn metsikkösiementen kilohinta on noin 530 euroa, siemenviljelyssiementen 670 euroa. Hintoihin lisätään 24 prosentin arvonlisävero", Tuula Kenttälä kertoo.

KARI LINDHOLM

Rovaniemen Siemenkeskuksen varmuusvarastossa on noin 50 tonnia havupuun siemeniä.

Siemenerien itävyydet tutkitaan ennen metsikkökeräykseen ryhtymistä, kertoo Virpi Kylmäluoma Siemen Forelian laboratoriossa.

KARTELLIKÄRÄJÄT

UPM vahti tiukasti kuusikuitupuun hintaa

UPM vahti yhtiön paljon käyttämän kuusikuitupuun hintaa tiukasti viime vuosituhannen lopulla. Yhtiö oli valmis nostamaan tukin, mutta ei kuitupuun hintaa kilpailtaessa leimikoista. Tämä kävi ilmi Helsingin käräjäoikeudessa maanantaina, kun UPM:n entistä metsäpäällikköä **Pekka Tiililää** kuultiin todistajana.

Tiililä toimi UPM:n metsäpäällikkönä vuoden 1998 lokakuuhun, jolloin hän erosi UPM:n palveluksesta.

Käräjäoikeudessa käytiin läpi Tiililän päiväkirjamerkintöjä vuosilta 1997–98.

Keväällä 1998 Tiililä antoi alaisilleen osto-ohjeen, jonka mukaan metsänomistajille mahdollisesti tarjottava lisähinta oli laitettava tukkiin, ei kuitupuuhun.

Metsähallituksen asianajaja **Mikko Elonheimo** kysyi, tarkoittiko tämä, että "jos kilpaillaan, niin kilpaillaan tukin hinnalla".

"Kyllä", Tiililä vastasi.

Kevättalvella 1998 metsäyhtiöt kävivät yhtiökohtaisia neuvotteluja metsänomistajien neuvottelukuntien kanssa yhteisistä hintaodotuksista. Metsänomistajien neuvottelukunnissa oli MTK:n metsävaltuuskunnan valitsemia edustajia.

Tiililä pyrki voimakkaasti vaikuttamaan kilpailijoihin niin, etteivät nämä nosta kuitupuun hintaa omissa neuvotteluissaan metsänomistajien kanssa.

Päiväkirjamerkintöjen mukaan Tiililä totesi, että jos Metsäliitto nostaa kuusikuidun hintaa ja maksattaa sen UPM:llä, niin kysymyksessä on "sodanjulistus".

Käräjäoikeudessa Tiililä sanoi sodanjulistuksen olleen normaalia metsämiesten kieltä, joka tarkoitti, että "vedetään herneet nenään".

UPM:llä maksattaminen tarkoitti, että kuusikuitupuu oli UPM:lle tärkeä puutavaralaji, jota yhtiö käytti paljon päätuotteensa aikakauslehtipaperien valmistukseen. Jos Metsäliitto olisi nostanut kuusikuitupuun hintaa, niin UPM:n olisi ollut pakko seurata hinnankorotusta tavalla tai toisella.

> Sodanjulistus oli normaalia metsämiesten kieltä.
>
> **PEKKA TIILILÄ**

Metsäyhtiöiden metsäpäälliköt pitivät toisiinsa yhteyttä metsänomistajien kanssa käytyjen neuvottelujen aikana. Tiililä kertoi, että hän pyysi myös UPM:n toimitusjohtajan **Juha Niemelän** keskustelemaan Metsäliiton pääjohtajan **Antti Oksasen** kanssa.

Vuoden 1997 neuvottelujen aikaan Tiililä sai Enson (Ensosta Stora Enso 1998) metsäpäälliköltä **Voitto Pölkiltä** Enson metsänomistajille esittämät hintatarjoustiedot. Tiililä antoi vastaavat UPM:n tiedot Pölkille.

Tiililä korosti, ettei Enson kanssa sovittu mitään, mitä neuvotteluissa tehtäisiin.

Tiililä oli Metsähallituksen nimeämä todistaja oikeudenkäynnissä, missä Metsähallitus vaatii Metsäliitolta, Stora Ensolta ja UPM:ltä 160 miljoonan euron korvausta kartellin aiheuttamista puukauppatulojen menetyksistä 1997–2004.

JUHA KAIHLANEN

Kartellikäräjien aiemmat jutut: http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/teemat/puukartelli

Sahurit: Isot yhtiöt ostavat yhä kuitupuuta tukin kustannuksella

Suuret metsäyhtiöt varmistavat yhä edullisen kuitupuun saannin pitämällä tukin hinnan korkealla, sanoo itsenäisen sahateollisuuden etujärjestön Suomen Sahat ry:n toimitusjohtaja **Kai Merivuori**.

Itsenäisille sahoille tilanne on Merivuoren mukaan tukala varsinkin, kun sahatavaran vientihinnat ovat laskussa.

"Osa suurista metsäyhtiöistä jarruttaa tuotantoa heikon kannattavuuden takia, mutta ei koske tukin hintaa. Toisaalta sellainenkin strategia on nähty, että ajetaan kaikissa olosuhteissa täysillä."

Kummassakin tapauksessa on Merivuoren mukaan kysymys kuitupuun saannin varmistamisesta kustannustehokkaasti, ei sahaliiketoiminnan tuloksesta. "Terveempää olisi huolehtia sahauksen kannattavuudesta."

Tukin hinnoittelu on ollut esillä Helsingin käräjäoikeudessa, missä Metsähallitus vaatii Metsäliitolta, Stora Ensolta ja UPM:ltä yhteensä 160 miljoonan euron vahingonkorvausta kartellin aiheuttamista puukauppatulojen menetyksistä 1997–2004.

Useiden todistajalausuntojen mukaan metsäyhtiöt pyrkivät voittamaan kilpailun metsänomistajien leimikoista nostamalla tukin hintaa. Samalla kuitupuun hinta pyrittiin pitämään kurissa.

Merivuori toteaa, etteivät ajat ole muuttuneet.

"Samanlainen käytäntö vallitsee edelleen. Kuitua ostetaan korkealla tukin hinnalla. Kuitupuun hinta ei liikahda, vaikka selluteollisuudessa pääoma tuottaa jopa yli 50 prosenttia."

Sahojen tulos valuu tappiolle

Sahateollisuuden tulos näyttää Merivuoren mukaan valuvan tappiolliseksi loppuvuonna.

Suuret metsäyhtiöt hallitsevat myös hakkeen hintaa. Ostajia on käytännössä kolme, mutta tarjoajia kymmeniä.

"Sahojen tuottamasta laatuhakkeesta, jonka raaka-aineesta on maksettu tukin hinta, sahat saavat hädin tuskin kuitupuuta vastaavan hinnan."

Sahat maksavat metsänomistajien kantorahatuloista kaksi kolmasosaa, vaikka sahatukin osuus on koko teollisuuden hankintamäärästä vain kolmannes, Merivuori huomauttaa.

JUHA KAIHLANEN

Lehtipuusellu käy kaupaksi

Lehtipuusellun hinta pysyi nousussa viime viikolla. Sen sijaan paperin kysyntä jatkaa loivaa laskua.

Sellu- ja paperikauppaa seuraava Foex odottaa edelleen Euroopan pääsevän kiinni hitaaseen talouskasvuun. Riskit eivät kuitenkaan ole täysin väistyneet. Inflaatio on nollassa ja kehittyvien maiden taloudet junnaavat paikoillaan tai taantuvat.

Sellu käy edelleen kaupaksi, mutta pieniä merkkejä kysynnän pehmenemisestä on näkyvissä. Lehtipuusellun hinta jatkoi silti nousuaan myös viime viikolla. Se on kallistunut 143 eurolla tonnilta vuoden alusta.

Havusellun hinta on pudonnut dollareissa, mutta euroissa laskettuna havusellukin on pitänyt pintansa. Sen tonnihinta euroina on edelleen muutaman euron kovempi kuin vuoden alussa.

Paperin hintoja painaa edelleen ylitarjonta. Hienopaperi on silti kallistunut jonkin verran vuoden alusta.

Pakkausmateriaalit käyvät hyvin kaupaksi.

JARMO PALOKALLIO

Sellun ja paperin hinnat vuoden ajalta

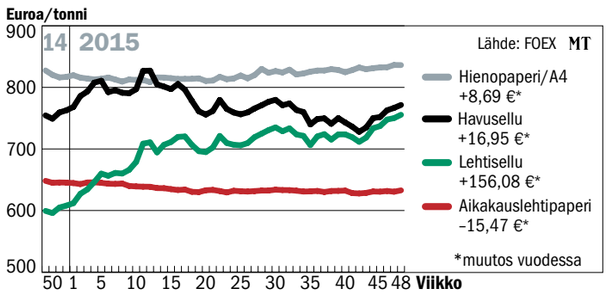

Anna lahjaksi hyvää lukemista!

Suomen 2. luetuin päivälehti on maaseudun yrittäjän paras tietolähde. Ilmestyy 3 x viikossa.

Tietoa ja hyötyä ammattimiehille. Tuntee koneet ja hallitsee tekniikan. 18 nroa vuodessa.

Aarre tarjoaa tietoa ja elämyksiä metsäasioista kiinnostuneille. 11 lehteä vuodessa.

Lehtilahja on aina arvostettu ja tuo iloa pitkään.

Tilaa helposti:
- Täytä ja postita viereinen kortti
- Soita 020 413 2277 (klo 8–16)
- Tilaa netistä: www.viestilehdet.fi/joulu

Tilaa heti! Tarjous voimassa 31.12.2015 asti.

Lahjatilauskortti

Kyllä kiitos! Tilaan lahjaksi rastimani lehden:

Maaseudun Tulevaisuus
☐ 6 kk = 89,00 € (MM5122)
☐ 2 kk = 39,90 € (MM5123)

Aarre
☐ 11 lehteä (12 kk) = 79 € (AM5074)
☐ 6 lehteä = 49 € (AM5075)

Koneviesti
☐ 18 nroa = 114,90 € (KM5066)
☐ 9 nroa = 76,90€ (KM5067)

Tilaus on määräaikainen ja alkaa vuoden 2016 alusta.
Tarjous on voimassa kotimaan tilauksiin 31.12.2015 asti.

Lehden saaja _____
Lähiosoite _____
Postinumero _____ Postitoimipaikka _____

Lehden maksaja _____
Lähiosoite _____
Postinumero _____ Postitoimipaikka _____
Puhelin ____ - _____ Allekirjoitus _____

Tilaus alkaa aikaisintaan tarjouksessa mainittuna päivänä ja se laskutetaan tilauksen alettua. Antamiasi tietoja voidaan käyttää ja luovuttaa Viestilehdet Oy:n ja sen yhteistyökumppaneiden suoramarkkinointiin henkilötietolain mukaisesti. Halutessasi voit kieltää yhteystietojen käytön/luovutuksen ilmoittamalla siitä Viestilehdet Oy:n asiakaspalveluun: Viestilehdet Oy/Asiakaspalvelu, PL 440, 00101 Helsinki, puh. 020 413 2277 (ark. 8-16).

Viestilehdet Oy maksaa postimaksun

VIESTILEHDET OY
Tunnus 5002596
Info: M2
00003
VASTAUSLÄHETYS